

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФІКСОВАНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПОДАТКУ

Анотація. Здійснено теоретичний огляд сутності та особливостей формування фіксованого сільськогосподарського податку у сучасних умовах господарювання. Досліджено діючу методику обліку розрахунків та списання витрат за фіксованим сільськогосподарським податком відповідно до податкового і бухгалтерського законодавства України.

Аннотация. Осуществлен теоретический обзор сущности и особенностей формирования фиксированного сельскохозяйственного налога в современных условиях хозяйствования. Исследована действующая методика учета расчетов и списания затрат по фиксированному сельскохозяйственному налогу в соответствии с налоговым и бухгалтерским законодательством Украины.

Annotation. A theoretical overview of the essence and peculiarities of forming the fixed agricultural tax in the current economy has been carried out. The methods of accounting calculations and write-offs on the fixed agricultural tax in accordance with the tax and accounting legislation of Ukraine have been investigated.

Ключові слова: фіксований сільськогосподарський податок, сільськогосподарське підприємство, облік, оподаткування, податкова звітність.

Оподаткування сільськогосподарського виробництва завжди носило актуальний характер для України. Тим більше дане питання набуло додаткової актуальності в світлі суттєвих змін, внесених до податкового законодавства, якими зокрема було віднесено такий податковий платіж, як фіксований сільськогосподарський податок, до складу спеціальних податкових режимів.

Праці таких вітчизняних авторів, як Михайлов М. Г., Огічук М. Ф., Атамас П. Й., Бабич О. М., Ватуля І. Д., Плаксієнко В. Я., розкривають механізм відображення ФСП на рахунках бухгалтерського обліку. Незважаючи на значні наукові та практичні розробки науковців залишаються питання, які потребують дослідження й опрацювання. Одним із таких питань є організація та ведення аналітичного обліку ФСП.

Метою статті є дослідження діючої методики обліку розрахунків за фіксованим сільськогосподарським податком відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства.

Цільне місце в розвитку народногосподарського комплексу в Україні відводиться аграрному сектору економіки – основі продовольчої національної безпеки держави.

Сучасні аграрні відносини за своєю суттю, цільовим призначенням і масштабністю належать до найважливіших складових процесу переведення аграрного сектору економіки на принципово нові засади розвитку. Невідкладним завданням стало виведення аграрної реформи на організаційно вищий рівень, прискорення її темпів і поглиблення її через формування ефективного господаря-власника, розвиток підприємницької діяльності, створення сприятливого економічного середовища на ринку.

За період формування агропромислового комплексу в основному створено правову базу для ринкових перетворень економіки. Здійснюється аграрна реформа, запроваджуються нові земельні відносини.

Сільське господарство було і залишається однією з пріоритетних галузей вітчизняної економіки, яка користується різноманітними податковими пільгами та спеціальними режимами оподаткування. Для виробників сільськогосподарської продукції передбачено кілька варіантів оподаткування. На сьогодні переважна більшість сільгоспвиробників сплачує фіксований сільськогосподарський податок. Водночас можна обрати загальний режим оподаткування, за яким аграрії повинні подавати звітність і сплачувати податок на прибуток один раз за рік.

Запровадження в державі фіксованого сільськогосподарського податку відповідно до Закону України від 17.12.98 № 320 XIV "Про фіксований сільськогосподарський податок" було одним із заходів, спрямованих на виведення сільського господарства з економічної кризи.

З прийняттям ФСП досягнуто позитивних зрушень у сільському господарстві: зростання рентабельності сільськогосподарських підприємств, зниження собівартості сільськогосподарської продукції, збільшення валового доходу сільськогосподарського підприємства, зростання обсягу виробництва продукції сільського господарства, поліпшення стану розрахунків із бюджетом.

Окрім позитивних наслідків запровадження фіксованого сільськогосподарського податку, такі автори, як Глазко Н. Д., Слободянюк А. В. у своїй статті виділяють і його негативні наслідки:

а) обчислення ставок податку здійснюється на недосконалій базі грошової оцінки угідь через нерозвиненість ринку землі;

б) не всі включені до його складу податки залежать від розміру сільськогосподарських угідь, чим порушуються принципи справедливості;

в) він ставить у нерівні умови платників податків, які мають у валовому виробництві різне співвідношення рослинницької та тваринницької продукції [1].

ФСП – це не обов'язковий податок, а альтернативна система оподаткування, яка заміняє собою сплату деяких податків і зборів (згідно з п.307.1 ПКУ), а саме:

1) податок на прибуток. Причому не тільки від сільгоспдіяльності, але й від будь-яких інших видів діяльності, здійснюваних цим платником;

2) земельний податок, але лише за земельні ділянки, які використовують для ведення сільгоспвиробництва. За інші землі цей податок сплачується у загальному порядку;

3) збір за спеціальне водокористування;

4) збір за здійснення торговельної діяльності (тобто плату за патент на торгівлю).

Це відіграє позитивну роль у спрощенні податкових відносин між платниками податку та державою, а також сприяє істотному зниженню податкового навантаження.

Платниками фіксованого сільськогосподарського податку є сільськогосподарські підприємства різних організаційно-правових форм, в яких сума одержана від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки за попередній звітний (податковий) рік, становить не менше 75 % від загальної суми валового доходу підприємства [2].

Об'єктом обкладання ФСП є площа сільськогосподарських угідь, що знаходяться як у власності підприємства, так і в користуванні (у тому числі постійному користуванні та оренді).

За базу оподаткування приймають нормативну грошову оцінку одного гектара сільгоспугідь конкретної категорії (ріппі, сінокосів, пасовищ і багаторічних насаджень), проведену станом на 1 липня 1995 року.

Для формування якісного інформаційного забезпечення обліку і звітності необхідно зареєструватися як платник ФСП. Для набуття статусу платника ФСП на поточний рік підприємство до 20 лютого подає до податкового органу пакет документів (пп. 306.1, 308.1 ПКУ):

- 1) загальну Податкову декларацію з фіксованого сільськогосподарського податку щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляють податок;
- 2) звітну Податкову декларацію з фіксованого сільськогосподарського податку окремо за кожною земельною ділянкою;
- 3) відомості про наявність земельних ділянок (додаток до Податкову декларацію з ФСП);
- 4) розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва. У цьому документі розраховується питома вага продажу сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки в загальній сумі валового доходу [3].

Протягом 10 днів із моменту подання документів податковий орган повинен надіслати підприємству довідку про підтвердження статусу платника ФСП (п. 308.3 ПКУ).

Звітність із ФСП сільгоспвиробники здають один раз на рік. Але протягом року бувають випадки, коли виникає необхідність у коригуванні нарахованої суми податку. В цьому випадку, згідно з п. 306.5 ПКУ, сільгосптоваровиробник повинен: уточнити суми податкових зобов'язань з податку на період, починаючи з дати придбання (втрати) такого права до останнього дня податкового (звітного) року; подати протягом 20 календарних днів місяця, що настає за звітним періодом, органам державної податкової служби за місцезнаходженням платника податків і місцем розташування земельної ділянки декларацію з уточненою інформацією про площу земельної ділянки, а також відомості про наявність земельних ділянок та їх нормативну грошову оцінку [4].

Бухгалтерський облік розрахунків за податками і платежами в агрофірмах ведуть на балансовому рахунку 64 "Розрахунки за податками і платежами" на окремих субрахунках. Основним документом обліку є Податковий розрахунок фіксованого сільськогосподарського податку, дані якого переносять до Відомості аналітичного обліку ФСП. Цей податок включають до складу загальновиробничих витрат згідно з Методичними рекомендаціями з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг сільськогосподарських підприємств, затвердженими наказом Міністерства аграрної політики України № 132 від 18.05.2001 року [5].

ПСБО 16 "Витрати" визначає класифікацію загальновиробничих витрат. Чинна аналітика формує інформацію про ФСП відповідно до діючого Плану рахунків на рахунку 91 "Загальновиробничі витрати". Виходячи з того, що ФСП відображають у складі загальновиробничих витрат і база розподілу стосується лише галузі рослинництва, то списання його відбувається на відповідний аналітичний рахунок до субрахунку 231 "Рослинництво", який агрогосподарства відкривають до рахунку 23 "Виробництво". Аналітичний облік ФСП у структурі загальновиробничих витрат ведуть за місяцями виникнення, центрами відповідальності та статтями витрат.

У фінансовій звітності фіксований сільськогосподарський податок відображається у формі № 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)" за кодом рядка 2050 "Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)" у складі загальновиробничих витрат.

Унаслідок запровадження ФСП вдалося дещо спростити ведення податкового і бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах, у зв'язку з тим, що фіксований податок сплачується в рахунок чотирьох податків і зборів. Також із цим податком суттєво спрощується механізм нараховання податку: ставки податку залишаються незмінними протягом терміну дії ФСП. Отже, запровадження ФСП є доцільним, оскільки він є важливим інструментом стимулювання сільськогосподарського виробництва, який зменшує податковий тиск на сільгосптоваровиробників і на цій основі забезпечує стимулювання раціонального використання землі, нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції.

У статті розглянуто теоретичний зміст та особливості формування фіксованого сільськогосподарського податку у нинішніх умовах господарювання. Вивчено чинну методичку обліку розрахунків та списання витрат за фіксованим сільськогосподарським податком згідно з податковим і бухгалтерським законодавством країни. Методика обліку фіксованого сільськогосподарського податку остаточно ще не досліджена і потребує удосконалень з боку законодавства.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Глазко Н. Д. Суть фіксованого сільськогосподарського податку та його роль у напрямку спрощення в системі оподаткування та зміни його формування [Електронний ресурс] / Н. Д. Глазко, А. В. Слободянюк. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64237.doc.htm. – Назва з екрану. 2. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксінко, Л. Г. Панченко. – 4-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2007. – 979 с. 3. Стадник С. ФСП – 2013: Готуємо звіт // Все про бухгалтерський облік. – 2013. – № 14. – С. 52. 4. Податковий Кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-vi>. 5. Методичні рекомендації з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг сільськогосподарських підприємств : Наказ Міністерства аграрної політики України № 132 від 18.05.2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.122.0>.

